

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GEOGRAFIE V2

MEI/JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 13 bladsye.

NASIENBEGINSELS VIR GEOGRAFIE- NSS NOVEMBER 2023 EN NSS/SC JUNIE 2024

Die volgende nasienbeginsels is ontwikkel om nasien in alle provinsies te standaardiseer.

MERK

- ALLE vroeë MOET gemerk word, ongeag of dit korrek of verkeerd is
- Waar die maksimum punte vir 'n spesifieke vraag toegeken is, plaas 'n oor die res van die teks om aan te dui dat die maksimum punte behaal is. M
- 'n Duidelike, netjiese regmerkje moet gebruik word:
 - As EEN punt toegeken word, moet EEN regmerkje gebruik word: ✓
 - As TWEE punte toegeken word, moet TWEE regmerkies gebruik word: ✓✓
 - Die regmerkje moet geplaas word by die FEIT waar 'n punt toegeken word
 - Regmerkies moet KLEIN gehou word, aangesien verskillende lae moderering kan plaasvind
- Verkeerde antwoorde moet met 'n duidelike, netjiese kruis gemerk word: ✗
 - Gebruik MEER as een kruisie oor 'n paragraaf/besprekingstylvrae om aan te dui dat alle feite oorweeg is
 - MOENIE 'n streep deur 'n verkeerde antwoord trek nie
 - MOENIE die verkeerde feite onderstreep nie

Vir die volgende aksiewoorde is EEN-woord antwoorde aanvaarbaar: **lys, noem, identifiseer**

Vir die volgende aksiewoorde moet 'n VOLLEDIGE sin geskryf word: **beskryf, verduidelik, evaluateer, ontleed, Stel voor, onderskei, definieer, bespreek, waarom, hoe**

Die volgende aksiewoorde moet binne sy konteks gelees word om te bepaal of 'n EEN-woord antwoord of VOLLE sin vereis word: **verskaf, wat, tabuleer en gee**

LET OP DIE VOLGENDE

- As die nommering verkeerd is of weggelaat word, solank die volgorde van antwoorde op vroeë gevolg word, kan kandidate gekrediteer word
- Spelfoute, indien herkenbaar, ken die punte toe mits die betekenis korrek is.
- Wees sensitiief vir die sin van 'n antwoord, wat op 'n ander manier gestel kan word
- Op vroeë waar 'n letter die aanvaarde antwoord is, maar die leerder die werklike antwoord- ken die punte toe.
- Daar sal addisionele riglyne vir die nasien van sekere vroeë wees. (*)

TOTAAL EN OORDRAG VAN PUNTE

- Elke subvraag moet opgetel word
 - Vroeë in Afdeling A het vyf onderafdelings, dus vyf sub-totale per vraag word vereis. Afdeling B het drie onderafdelings en drie subtotale.
 - Onderafdelingstotale moet in die regterkantse kantlyn geskryf moet word en onderstreep moet
 - Subtotale moet leesbaar geskryf word
 - Laat ruimte om gemodereerde punte op verskillende vlakke in te skryf
- Tel subtotale op en dra totaal oor aan die linker boonste kantlyn langs die vraagnommer
- Oordrag totaal na omslag van antwoordboek

30

VRAAG 1

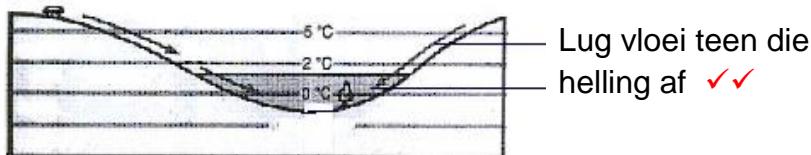
- 1.1.1 A (Suid-Atlantiese Hoog) (1) ✓
 1.1.2 B (Kalahari High) (1) ✓
 1.1.3 B (Suid-Indiese) (1) ✗

2

- 1.2.1 Smeltende sneeu ✓
 1.2.2 Mond ✗
 1.2.3 Derde orde ✓

2

- 1.3.1 Katabatiese ✗
 1.3.2 1 kom gedurende die dag voor terwyl 2 snags voorkom ✓✓
 1.3.3 Koue lug rol af in die vallei en vorm 'n inversie

6

- 1.4.1 Vorm van voorste konkaaf ✗
 Steil helling van front ✓

- 1.4.2 Warm lug ondergrawe die koue lug ✗

- 1.4.3 Lug agter die kouefront is kouer as die lug voor. Koue lug beweeg vinniger as warm lug voor dit. Koue front haal die warm voorkant in. ✓✓

7

- 1.5.1 (a) 'n Rivier wat net heeljaar vloei ✗

- (b) Die rivier kanaal is wyd ✗

- (c) Gereeldheid van reënval en die grondtipe waaroer die strome vloeit. ✓✓

- 1.5.2 Gauteng en die Oos-Kaap ✗

- 1.5.3 Die koste van voedselproduksie sal toeneem, want dit is duur om gesuiwerde water te koop. Boere sal meer chemikalië moet koop om water te suiwer. Chemikalië kos baie en dit sal produksiekoste verhoog. Dit sal duur wees om water te suiwer vir gebruik in elektrisiteitsopwekking. Hierdie koste sal by elektrisiteitspryse ingesluit word. Koste sal die prys van elektrisiteit tydens produksie verhoog. Daar sal minder skoon water wees om hidro-elektrisiteit op te wek.

13

AFDELING A: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS EN DIE EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA**VRAAG 1: LANDELIKE EN STEDELIKE NEDERSETTINGS**

1.1	1.1.1	Verspreid (aanvaar geïsoleerd) (1)		
	1.1.2	Kernvormig (aanvaar gegroepeer) (1)		
	1.1.3	A (1)		
	1.1.4	Lineêr (1)		
	1.1.5	T (1)		
	1.1.6	droë punt (1)		
	1.1.7	nat punt (1)	(7 x 1)	(7)
1.2	1.2.1	C (1)		
	1.2.2	D (1)		
	1.2.3	C (1)		
	1.2.4	A (1)		
	1.2.5	B (1)		
	1.2.6	C (1)		
	1.2.7	A (1)		
	1.2.8	C (1)	(8 x 1)	(8)

1.3	1.3.1	Afrika (1) (Aanvaar S Amerika)	(1 x 1)	(1)
	1.3.2	17 (%) (2) (Aanvaar 9(%))	(1 x 2)	(2)
	1.3.3	Groot landelike bevolkings gee aanleiding tot 'n hoër tempo van verstedeliking (2) Stootfaktore van landelike gebiede (aanvaar voorbeeld) (2) Trekfaktore na stedelike gebiede (aanvaar voorbeeld) (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
	1.3.4	Daar is nie genoeg werkgeleenthede beskikbaar nie (2) Hulle het beter werk verwag, maar dit nie gekry nie (2) Mense het nie die vaardighede/ervaring nie (2) Hulle het nie die nodige dokumentasie/kwalifikasies nie (2) Gebrek aan toegang tot inligting oor werkgeleenthede (2) Hulle kan laer salarissoortte word as wat verwag is (2) Korrupsie en Nepotisme (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)
	1.3.5	Aanmoediging van desentralisasie van besighede/nywerhede (2) Skep werkgeleenthede (2) Verbeter vaardighede en opleiding (2) Verbeter infrastruktuurontwikkeling (aanvaar voorbeeld) (2) Voorsiening/Verskaffing van basiese dienste (aanvaar voorbeeld) (2) Doeltreffende polisiëring (2) Bevordering van landelike gebiede deur kulturele/sportgeleenthede (aanvaar voorbeeld) (2) Lok toeriste (2) Verbeter ontspanningsfasiliteteite (aanvaar voorbeeld) (2) Skep meer toerisme-aantreklikhede (aanvaar voorbeeld) (2) Bespoedig grondhervorming (aanvaar voorbeeld) (2) Finansiële bystand/subsidies/aansporings/belegging (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)
1.4	1.4.1	Daar is kern punte (sentrale punte) waarom die stedelike nedersetting ontwikkel (1) Ligging van grondgebruik (sones) gebaseer op versoenbaarheid(1) Alle grondgebruik(sones) is teenwoordig (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1)	(2)
	1.4.2	Sentrale sakegebied (SSK) (1)	(1 x 1)	(1)
	1.4.3	Grondgebruiksone 1 is geleë in 'n gebied van hoë toeganklikheid (2) (1 x 2)	(2)	(2)

	1.4.4 Verduidelik hoe die ontwerp van die ASD beïnvloed was deur:	(a) Hoë misdaad in die SSK het veroorsaak dat kommersiële aktiwiteite na die Afgeleë Sakedistrik verskuif het (2) Lae misdaadsyfers in die ASD sal dit aantrekliker maak vir ontwikkeling (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2)	(2)
		(b) Minder verkeersopeenhopings in die ASD sal gerief/toeganklikheid verhoog (2) Meer verkeersopeenhopings in die SSK verminder gerief/toeganklikheid (2)	(1 x 2)	(2)
INSTRUKSIES VIR DEEL NASIEN				
	(a) Hoë misdaad in die SSK (1) Lae misdaadsyfers in die ASD (1)			
	(b) Minder verkeersopeenhopings in die ASD (1) Meer verkeersopeenhopings in die SSK (1) [MAKSIMUM VAN 1 PUNT VIR (a) en (b)]			
	1.4.5 Waarom sal die veelvuldige kermmodel in skets nie op alle stedelike gebiede van toepassing wees nie?	Stedelike gebiede het verskillende kerne (aanvaar voorbeeld) (2) Vlak en tempo van ontwikkeling verskil (2) Verskillende hoeveelhede spasie beskikbaar vir die uitbreiding van stedelike gebiede (2) Natuurlike hulpbronne wat in stedelike gebiede gevind word, verskil (aanvaar voorbeeld) (2) Fisiese hindernisse wat uitbreiding kan voorkom (2) Verskillende ligging van stedelike gebiede (2) Swak beplanning deur munisipaliteite (2) Beperkte finansiële begrotings (2) Historiese/kulturele faktore het 'n impak (2) Vervoerinfrastruktuur verskil (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2)	(6)
1.5	1.5.1 Definieer stedelike verval	Agteruitgang van stedelike gebiede/geboue (2) [KONSEP]	(1 x 2)	(2)
	1.5.2 Bewys van stedelike verval	Geboue is in 'n swak toestand (aanvaar voorbeeld) (1) Graffiti op die geboue (1) Rommel/Besoedeling (in die gebied) (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	1.5.3 Waarom is stedelike verval meer dominant in in vervalsone	Gebied van toekomstige uitbreiding van die SSK / Sone van verandering / Inval en opvolging (2) Lok lae-inkomste bewoners/studente (2) Verhuurders woon nie in/onderhou nie/opgradeer nie die geboue nie (2) Geboue word leeg gelaat (2) Geboue word onwettig beset (2) Gebrek aan basiese dienste (2) Oorbevolking as gevolg van sy nabijheid aan die SSK (2) Immigrante word gelok weens die lae koste van die wonings (2) Sosiale euwels is algemeen (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2)	(4)

1.5.4 Verduidelik die positiewe impak van gentrifikasie op die vervalsone	Mense sal beter kwaliteit behuising hê (2) Mense sal beter toegang tot basiese dienste hê (2) Skep 'n verbeterde estetiese aantrekingskrag (2) Verminder die misdaadsyfer in die gebied (2) Gebied word aantrekliker vir toeriste (2) Dit sal meer besighede lok (aanvaar voorbeeld) (2) Dit sal meer werkgeleenthede skep (2) Eiendomswaardes sal toeneem (2) Tariewe wat ingesamel word, kan gebruik word vir die instandhouding van die area (2) Dit sal 'n gesonder omgewing skep (2) Daar sal verbeterings in infrastruktuur wees (2) Lok meer welgestelde mense (2) [ENIGE VIER]	(4 x 2) (8) [60]
---	---	---------------------------------

VRAAG 2: EKONOMIESE GEOGRAFIE VAN SUID-AFRIKA

2.1	2.1.1	B (1)		
	2.1.2	C (1)		
	2.1.3	D (1)		
	2.1.4	A (1)		
	2.1.5	B (1)		
	2.1.6	B (1)		
	2.1.7	A (1)		
	2.1.8	C (1)	(8 x 1)	(8)
2.2	2.2.1	Z (1)		
	2.2.2	Y (1)		
	2.2.3	Y (1)		
	2.2.4	Z (1)		
	2.2.5	Z (1)		
	2.2.6	Y (1)		
	2.2.7	Z (1)	(7 x 1)	(7)

2.3	2.3.1	Opwaartse tendens/toename/positiewe neiging (1)	(1 x 1)	(1)
	2.3.2	Klimaatsverandering (1) COVID-pandemie (1) Armoede (1) Oorloë/konflik (1) Wêreldwye voedselhandelbeperkings (1) Verminder SA se invoer (1) Voedseluitvoerverbod (1) Styging in voedselprys/hoër inflasiekoerse (1) [ENIGE TWEE]		
			(2 x 1)	(2)
	2.3.3	Dit dwing ons om ons eie voedsel te produseer (2) Lei tot ekonomiese groei (aanvaar voorbeeld) (2) Meer werk word geskep (2) Dit sal mense se vaardighede verbeter (2) Voedselprys sal uiteindelik daal (2) Laer inflasie koerse (2) [ENIGE EEN]		
			(1 x 2)	(2)
	2.3.4	Ekstreme klimaats-/weerstoestande (klimaatsverandering, droogtes, donderstorms, vloede en ryp) vernietig oeste (2) Laer as gemiddelde reënval verminder oeste (2) Peste en siektes beskadig gewasse (2) Gronderosie/Swak grondkwaliteit verminder die hoeveelheid grond wat beskikbaar is vir die verbouing van gewasse (2) Verwoestyning verminder die hoeveelheid beschikbare vrugbare grond (2) [ENIGE TWEE]		
			(2 x 2)	(4)
	INSTRUKSIES VIR DEEL NASIEN			
	Ekstreme klimaats-/weerstoestande (klimaatsverandering, droogtes, donderstorms, vloede en ryp (1) Laer as gemiddelde reënval (1) Peste en siektes (1) Gronderosie/Swak grondkwaliteit (1) Verwoestyning (1) [MAKSIMUM VAN TWEE PUNTE]			
	2.3.5	Fasiliteer opleiding/verbetering van vaardighede van boere (2) Moedig navorsing/wetenskaplike boerderymetodes aan (aanvaar voorbeeld) (2) Makliker toegang tot befondsing/ekonomiese ondersteuning (aanvaar voorbeeld) (2) Versnel grondhervorming (2) Ondersteun kleinskaalse/grootskaalse boere (aanvaar voorbeeld) (2) Verskuiwing van bestaansboerdery na kommersiële boerdery (2) Infrastruktuur om landbou te ondersteun (aanvaar voorbeeld) Verbeter plaassekuriteit (2) Meer doeltreffende voedselberging (aanvaar voorbeeld) (2) Bevorder landbouwerwerkingsbedrywe (2) [ENIGE DRIE]		
			(3 x 2)	(6)

2.4	2.4.1	(Meer as) 80(%) (1)	(1 x 1)	(1)
2.4.2(a) Bewyse dat platinum produksie beïnvloed(b) is deur:	SOSIALE FAKTOR Arbeidsstakings (1)			
	DIENSLEWERINGS FAKTOR Toegang tot bekostigbare en betroubare elektrisiteit (1) Water verspreidingsinfrastruktuur (1) Water sekuriteit (1) [ENIGE EEN]		(2 x 1)	(2)
2.4.3	Noordwes (1) Mpumalanga (1) Limpopo (1) Vrystaat (1) Gauteng (1) [ENIGE TWEE]		(2 x 1)	(2)
2.4.4	2016 – 2018 opwaartse neiging/toename (1) 2020 – 2023 afwaartse neiging/afname (1)		(2 x 1)	(2)
2.4.5 <u>Stel strategieë</u> voor wat regering kan implimenteer om aandag te gee aan uitdagings van platinum produksie	Die skep van vennootskappe/verhoudings (met gemeenskappe\ mynvakbonde) rakende arbeidsstakings (aanvaar voorbeeld) (2) Gebruik hernubare energiebronne (aanvaar voorbeeld) (2) Voorsiening van groter toegang tot basiese dienste (aanvaar voorbeeld) (2) Navorsing met betrekking tot platinummynbou (aanvaar voorbeeld) (2) Verminder beleggers se vrese vir nasionalisering/politieke onstabilititeit (2) Verseker beroepsveiligheid van mynwerkers (2) Lei mynwerkers op oor MIV/VIGS (2) Verbeter infrastruktuur (aanvaar voorbeeld) (2) Raak betrokke by winsdeling met mynwerkers (2) Volhoubare minimum loon (2) Meer gevorderde tegnologie in myne (2) Opgradering van mynwerkers (2) [ENIGE VIER]		(4 x 2)	(8)
2.5	2.5.1 Gee EEN sleutel inisiatief van die ROI	Volhoubare ekonomiese groei (1) Skep werk (1) Om belegging aan te moedig (1) Ontwikkel fisiese infrastruktuur (1) Volhoubare ontwikkeling in onderontwikkelde gebiede (1) [ENIGE EEN]	(1 x 1)	(1)
	2.5.2	Oos Kaap (1)	(1 x 1)	(1)
	2.5.3	R360,4 miljoen (1)	(1 x 1)	(1)

2.5.4 Gee TWEE fisese faktore wat toerisme aanmoedig in ROI	Kuslyn (1) Strande (1) Warm oseane (1) Landvorms (1) Natuurskone omgewing (1) Groot diversiteit van inheemse fauna/flora (1) [ENIGE TWEE]	(2 x 1) (2)
2.5.5 Hoe sal die N2 Wildekus tolpadprojek, ekonomiese ontw van die ROI aanmoedig?	Dit sal meer werkgeleenthede skep (2) Die area sal meer toeganklik wees vir toerisme (2) Dit sal meer ekonomiese beleggings stimuleer (2) Goedere sal vervoer kan word van en na die area (2) Grootmaat vervoer sal moontlik wees (2) Daar sal meer geleenthede wees vir entrepreneurskap (2) Meer werk sal 'n groter mark skep vir goedere (2) Dit sal die meervoudige/veelvoudige effek skep (2) Die werkersmag sal beter vaardighede ontwikkel (2) [ENIGE TWEE]	(2 x 2) (4)
2.5.6 Verduidelik waarom die Wildekus ROI uitdagings ervaar om sleuteldoelwitte te bereik	Tradisionele en kulturele oortuigings het die gebruik van sekere grond beperk (2) 'n Vaardigheidstekort in die sekondêre en tersiêre sektor sal volhoubare ontwikkeling beperk (2) Hoë misdaadvlakke as gevolg van armoede in die gebied ontmoedig beleggings (2) Die gemeenskap het die opsie verwerp om gas uit die see te ontgin wat werk sou verskaf het\ die ekonomie 'n hupstoot sou gee (2) Onwettige ontginning van bousand wat natuurlike plantegroei/woude vernietig het wat toerisme verminder het (2) Munisipale grond word onwettig verkoop onder grondwaarde wat munisipale koffers uitput (2) Plaaslike inwoners het die bou van die tolpad betwis en die voltooiling daarvan vertraag (2) Om kulturele waardes en belangte beskerm, is plaaslike gemeenskappe huiwerig om toerisme te bevorder (2) [ENIGE DRIE]	(3 x 2) (6)

INSTRUKSIES VIR DEEL NASIEN

- Tradisionele en kulturele oortuigings (1)
'n Tekort aan vaardighede (1)
Hoë misdaadvlakke (1)
Die gemeenskap het die opsie om gas te ontgin, verwerp (1)
Onwettige ontginning van bousand (1)
Munisipale grond word onwettig onder grondwaarde verkoop (1)
Plaaslike inwoners het die bou van die tolpad betwis (1)
[MAKSIMUM VAN DRIE PUNTE]

[60]

AFDELING B**VRAAG 3: GEOGRAFIESE VAARDIGHEDEN EN TEGNIEKE****3.1 KAARTVAARDIGHEDEN EN BEWERKINGS**

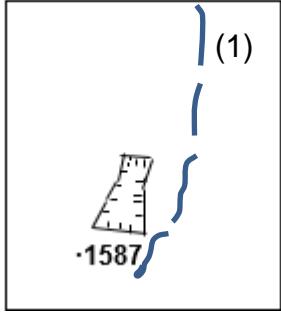
- 3.1.1 B (1) (1 x 1) (1)
- 3.1.2 (a) kleiner (1) (1 x 1) (1)
- (b) Die geboue vertoon (5 keer) groter op die ortofotokaart (1)
 Die geboue vertoon (5 keer) kleiner op die topografiese kaart (1)
[ENIGE EEN] (1 x 1) (1)
- 3.1.3 Horisontale skaal; 1:50 000 (1)
- $$= \frac{1:2\ 000}{1:50\ 000} \quad (1) \text{ vervanging}$$
- $$\frac{1}{2000} \times \frac{50\ 000}{1}$$
- 25 keer (1) (3 x 1) (3)
- 3.1.4 Dit stel ons in staat om verskynsels/landskappe duideliker te sien (1)
 (1 x 1) (1)
- 3.1.5 Oppervlakte: $= (4,2 \text{ cm} \times 100) \times (3,8 \text{ cm} \times 100)$
 $= 420 \text{ (1) m} \times 380 \text{ (1) m}$
 $= 159\ 600 \text{ m}^2 \text{ (1)}$ (3 x 1) (3)

3.2 KAARTWERK INTERPRETASIE

- 3.2.1 hoë (inkomste) (1) (1 x 1) (1)
- 3.2.2 Groot standplassse/erwe (2)
 Bewyse vir 'n hoë inkomste area by F in blok B2
 Naby aan die gholfbaan (2)
 Weg van die SSK/ nywerheidsgebied/mynbou (2)
 Geleë in die landelike-stedelike oorgangsone (2)
 Estetiese voorkoms van die gebied (aanvaar voorbeeld) (2)
 Hoogliggende gebied vir goeie uitsig (2)
[ENIGE EEN] (1 x 2) (2)

3.2.3 <small>Gee bewyse om te toon dat die landingstrook ideal gelee is</small>	(a) Landelike-stedelike oorgangsone (1)	(1 x 1) (1)
	(b) Beskikbare plat land (2) Geleë aan die buitewyke van die stedelike gebied/weg van beboude gebied (2) Geraasbesoedeling is minder (2) Lugbesoedeling is minder (2) Goedkoper grond (2) Genoeg grond vir uitbreiding/lughawe geboue (2) Padtoegang (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2) (2)
3.2.4	Grootskaalse (1)	(1 x 1) (1)
3.2.5 <small>Bewyse vir grootskaal boerdery in C5 en D5 op ortofoto kaart</small>	'n Groot area word bewerk (2) Plaas is naby aan water voorraad (2) Daar is plaasgrense (2) Gelyk land (2) Na aan die mark Naby aan werkers (2) Naby aan vervoernetwerke (2) Plaas het 'n naam /Oorspronklike plaasnaam op die topografiese kaart (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2) (2)
3.2.6	Vervaardiging (1)	(1 x 1) (1)
3.2.7 <small>Waarom is vervaardiging nodig vir ekonomiese ontwikkeling?</small>	Verskaf werk (2) Ontwikkel vervaardigingsvaardighede (2) Verhoog koopkrag/vermenigvuldiger effek (2) Produseer goedere vir die plaaslike/internasionale mark (2) Verbeter infrastruktuur (2) Ondersteun die primêre sektor (2) [ENIGE EEN]	(1 x 2) (2)

3.3 GEOGRAFIESE INLIGTINGSTELSEL (GIS)

- 3.3.1 veelvoudige (1) (1 x 1) (1)
- 3.3.2 (a) Poligoon(1) (1 x 1) (1)
- (b) (1 punt vir dir teken van die rivier) (1 x 1) (1)
- Hoe het integrasie van punthoogte en simbool gehelp met die ligging van die damwal?
- (c) Die hoogte van die land en die rigting van die rivervloei sal die ligging van die damwal bepaal (2) (1 x 2) (2)
- 3.3.3 Buffersone/bufferskepping (1) (1 x 1) (1)
- 3.3.4 Hoekom is daar 'n behoefte aan hierdie leë grond? Dit sal die rivier/Klein-Olifantspruit van besoedeling van die opgeboude area af, beskerm (2)
Dit sal die opgeboude area beskerm teen oorstromings (2) [ENIGE EEN] (1 x 2) (2)
- [30]**

TOTAAL: **150**